GEMEENTE
Stadskanaal

De leden van de raad

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk Z-24-144862/D/25/355778
bijlagen 2
onderwerp Raadsbrief Sociale Agenda

Stadskanaal 28 januari 2025
Datum verzending 28 januari 2025

Geacht raadslid

Inleiding

Met maatregel 34 uit de kabinetsreactie Nij Begun is een sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe aangekondigd. Het doel van de sociale agenda is om ervoor te zorgen dat de regio in 30 jaar weer op het landelijk gemiddelde scoort op het gebied van (mentale) gezondheid, leefbaarheid, kansen voor de volgende generatie en werk en armoede. Voor de sociale agenda is 3,5 miljard euro beschikbaar voor de komende 30 jaar.

Maatregel 34 kondigt ook de komst van een kwartiermaker aan die de sociale agenda zal opstellen voor Groningen en Noord-Drenthe. De kwartiermaker, Henk Nijboer, gestart in december 2023, kreeg een jaar om tot een sociale agenda te komen. Het afgelopen jaar heeft de kwartiermaker in nauwe samenwerking met de regio een sociale agenda ontwikkeld die invulling geeft aan de opdracht om tot een sociale agenda te komen.

De sociale agenda staat niet op zichzelf. De afgelopen jaren is er in de regio al veel geïnvesteerd, opgebouwd en geleerd met lokale beleidsprogramma's van gemeenten, provincie, Rijksprogramma's, initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties en allianties van samenwerkende organisaties.

Daarnaast is de sociale agenda onderdeel van Nij Begun, de kabinetsreactie op de parlementaire enquête aardgaswinning Groningen, waarmee 50 maatregelen zijn aangekondigd om de 'ereschuld' in te lossen als gevolg van de gaswinning. In de sociale agenda (bijlage) wordt de nadere samenhang met de andere onderdelen van Nij Begun verder toegelicht.

Met deze raadsbrief informeren wij u over de sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe en het vervolgproces.

De sociale agenda voor Groningen en Noord-Drenthe

De inhoudelijke thema's waarop de sociale agenda zich richt zijn:

1. Vergroten van de leefbaarheid
2. Kansen voor kinderen, jongeren en de volgende generatie
3. Deelnemen aan werk en verminderen armoede
4. Verbeteren van (mentale) gezondheid

Met de uitwerking van de doelen heeft een nadere concretiseringsslag plaatsgevonden waarbij de vier brede thema's uitgewerkt zijn in de doelen en uitgangspunten van de sociale agenda. De doelen en uitgangspunten zijn voor het zomerreces van 2024 door het Rijk vastgesteld. Raden en Staten zijn voor de zomer in de gelegenheid gesteld een zienswijze op de doelen te geven. Hier is veelvuldig gebruik van gemaakt. In het najaar is een reactienota van de kwartiermaker op de zienswijze door de colleges met raden en Staten gedeeld.

Het fundament onder de sociale agenda rust op drie pijlers: 1) versterken van gemeenschapszin en trots, 2) er eerder bij zijn en 3) fundamentele problemen structureel aanpakken. Onder alle doelen, uitgangspunten en voorgestelde maatregelen van de sociale agenda ligt een heldere filosofie. De sociale agenda heeft als doel om de kwaliteit van leven van Groningers en Noord-Drenten te verhogen. In het bijzonder voor de jeugd. Met deze agenda zal de positie van mensen in Groningen en Noord-Drenthe structureel verbeteren. Individueel, maar juist ook collectief. De sociale agenda ondersteunt gemeenschapszin en trots.

De filosofie en de doelen van de sociale agenda zijn het resultaat van vele honderden gesprekken die zijn gevoerd met inwoners, betrokkenen en vakmensen: van leraren tot huisartsen, van dorpsondersteuners tot sportcoaches, van schuldhulpverleners tot cultureel ondernemers, gemeenteraadsleden en wethouders. En bovenal van de meer dan 700 mensen die hebben meegedacht tijdens de publieke bijeenkomsten in maart van 2024. Deze gesprekken en bijeenkomsten vormen de basis van de sociale agenda. Dit is een agenda ván, dóór en vóór de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe.

Wat de sociale agenda wel en niet doet
Met de sociale agenda worden veel zaken aangepakt, maar drie dingen worden bewust niet gedaan. Met de sociale agenda worden geen gaten in begrotingen gedicht. Voldoende Rijksfinanciering voor regionale en maatschappelijke taken is een noodzakelijke randvoorwaarde die niet gecompenseerd kan worden vanuit de sociale agenda. Dat is niet de taak van de agenda en het budget is daarvoor ook niet toereikend. De colleges spreken het Rijk aan om voldoende middelen te leveren. Ten tweede wordt geen inkomenssteun aan individuele bewoners verstrekt. Bestaanszekerheid bieden, vraagt om voldoende inkomen uit werk of de sociale zekerheid. Daarover is het advies van de Commissie sociaal minimum verschenen. Het is aan het Rijk om daaraan invulling te geven. En ten derde worden wegen en openbaar vervoer niet uit de sociale agenda gefinancierd. Rijk en regio zijn samen verantwoordelijk voor goed openbaar vervoer en goede infrastructuur.

Met de sociale agenda moet een aantal zaken structureel verbeteren. Ten eerste wordt het budget heel doelgericht ingezet, zodat echt het verschil gemaakt kan worden. De middelen worden niet versnipperd en verstrooid. Ten tweede, de sociale agenda is een zaak van lange adem.

Dit vraagt focus en inzet op de lange termijn. De insteek is om alleen van koers te veranderen als er evident betere methoden zijn om de gestelde hoge doelen te bereiken. Dat sluit ook aan bij de brede oproep om te stoppen met grillige projectfinanciering en structureel te investeren in verbeteringen. En ten derde wordt ervoor gezorgd dat het geld niet wordt verspild. Het komt terecht, daar waarvoor het is bedoeld. Op deze punten wordt de uitvoering van de agenda gebaseerd.

Er zijn veel mooie en nuttige voorstellen aangedragen en ingediend, maar niet alle voorstellen kunnen worden overgenomen in de sociale agenda. Daarvoor is het budget niet toereikend. Het totale budget voor de sociale agenda bedraagt 3,5 miljard euro over een periode van 30 jaar. In de fichebundel (bijlage) staan de verkende maatregelen uitgewerkt. Dit laat zien dat alleen al deze voorstellen optelden tot vele malen 'overtekening' van het beschikbare budget. De maatregelen die worden voorgesteld staan in tabel 1. De structurele inzet voor de maatregelen is, rekening houdende met verschillende ingroeipaden, 128,7 miljoen euro.

Het college is ervan overtuigd dat met de voorgestelde maatregelen op het gebied van leefbaarheid, onderwijs, gezondheid en armoede en participatie het grootste verschil kan worden gemaakt in de regio Groningen en Noord-Drenthe. Dat hiermee gemeenschapszin en trots worden gestimuleerd. Er eerder bij zijn. En de structurele problemen fundamenteel te lijf gaan. Met draagvlak onder inwoners, van maatschappelijke instellingen, regio en Rijk.

Tabel 1. De 16 maatregelen van de sociale agenda per thema en de structurele inzet in euro's.

Thema/ maatregel	**Budget per jaar (mln. euro)**
Vergroten van de leefbaarheid;	
Inwoners aan zet met eigen budget	**6,5**
Ontmoetingsplekken (138 mln. incidenteel; 138/30=4,6 mln.)	**4,6**
Wijk en dorp aan zet met wijk- en dorpsondersteuning	**6,5**
Opbouwwerk/jongerenwerk/buurtsport-/cultuurcoaches	**9,4**
Van Drenthe tot aan 't Wad: cultuur en erfgoed	**4,0**
Kansen voor kinderen, jongeren en de volgende generatie	
Tijd voor toekomst (2u generiek + 6u specifiek)	**36,0**
Brugfunctionaris primair onderwijs	**6,4**
Versterking pedagogische omgeving in het voortgezet onderwijs	**3,5**
Stevige basis voor taal en (digitale) geletterdheid	**8,0**
Deelnemen aan werk en verminderen van armoede	
Nij Begunbanen	**10,0**
Doorbreken van generatiearmoede met buddy's en doorbraakaanpak	**4,0**
Versterken financiële weerbaarheid	**6,7**
Verlagen aantal vroegtijdig schoolverlaters	**4,0**
Verbeteren van (mentale) gezondheid	
Kansrijke start: ondersteuning rondom zwangerschap	**6,5**
Welzijn op recept	**7,6**
Vergroten mentale weerbaarheid jongeren	**5,0**
Structureel:	**128,7**

Financiën

Het besluit over de maatregelen in de sociale agenda heeft geen directe financiële gevolgen voor gemeenten. De middelen voor de sociale agenda staan op de aanvullende post bij het Ministerie van Financiën. Als regio en Rijk de agenda vaststellen worden de middelen gekoppeld aan de verschillende maatregelen over de tijd. Met de uitwerking van de maatregelen volgt een nadere invulling van de financieringsroute. De concrete financiële gevolgen van de maatregelen worden in 2025 bepaald.

Vervolgproces

Met de raden van de tien Groningse en drie Noord-Drentse gemeenten en Provinciale Staten van Groningen zijn, via het Regioberaad, afspraken gemaakt over het proces waarin de besluitvorming van Nij Begun plaatsvindt. Voor de sociale agenda is afgesproken dat raden en Staten, net als in het in de zomer bij de doelen en uitgangspunten van de agenda, in de gelegenheid worden gesteld om een zienswijze te geven op de sociale agenda. Uw raad wordt in de gelegenheid gesteld om tot en met 4 maart 2025 een zienswijze in te dienen. In april 2025 kan dan –nadat een reactie op de zienswijzen is gegeven- door Rijk en regio de sociale agenda definitief worden vastgesteld.

Alle betrokken Groningse en Noord-Drentse colleges steunen deze sociale agenda. Datzelfde geldt voor het Rijk. De sociale agenda is tot stand gekomen na zorgvuldige betrokkenheid van veel inwoners en tal van organisaties in de regio. Het pakket aan maatregelen versterkt waar regionaal behoefte aan is en wat nu vaak nog incidenteel wordt gefinancierd. Er zijn vele gesprekken gevoerd en er is breed maatschappelijk draagvlak voor de sociale agenda.

Het college steunt het voorstel om alle maatregelen van de sociale agenda in 2025 van start te laten gaan. De uitvoering van de ene maatregel kan sneller dan de andere, maar het pakket aan maatregelen is gehouden aan het totale budget van 3,5 miljard euro over 30 jaar.

Tot slot, 2025 is een uitdagend jaar waarin er nog geen eenduidige structuur is om alle maatregelen in uit te voeren. Tegelijkertijd zijn er veel bestaande modaliteiten (financiële stromen) waarbij gericht kan worden aangesloten om maatregelen van start te laten gaan. De kwartiermaker en zijn team hebben voor 2025 een nieuwe opdracht gekregen om de maatregelen uit de sociale agenda op een zorgvuldige manier van wal te laten komen. Voor alle maatregelen wordt een plan van aanpak gemaakt waarin organisatie, financiering, uitvoering, verantwoording en planning aan bod komen.

Het van wal laten komen van de maatregelen staat in 2025 centraal. Zo merken inwoners en de regio dat de sociale agenda van Nij Begun is gestart. Dit gebeurt zoveel mogelijk met de betrokken partijen, in de eerste plaats met de inwoners, maatschappelijke partijen, de 13 gemeenten en de Provincie Groningen. Daarnaast wordt de monitoring van de sociale agenda belegd binnen de Staat van Groningen.

Als u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met G.J. Boels. Het telefoonnummer is 0599 631 631. Het e-mailadres is gemeente@stadskanaal.nl.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en zien een eventuele zienswijze graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

de heer K. Sloots
burgemeester

Bijlagen
De sociale agenda
Fichebundel sociale agenda